

TIRSDAG 13. APRIL 1993

MEN DE SPAREDE EN TIER

—KRONIKKEN—

Benedicte Toftegård, der er arbejdsløs typograf, fortæller en historie om, hvordan man kan få afslag på at uddanne sig ud af sin langvarige arbejdsløshed - med begrundelsen om, at -du kan jo finde dig et job-

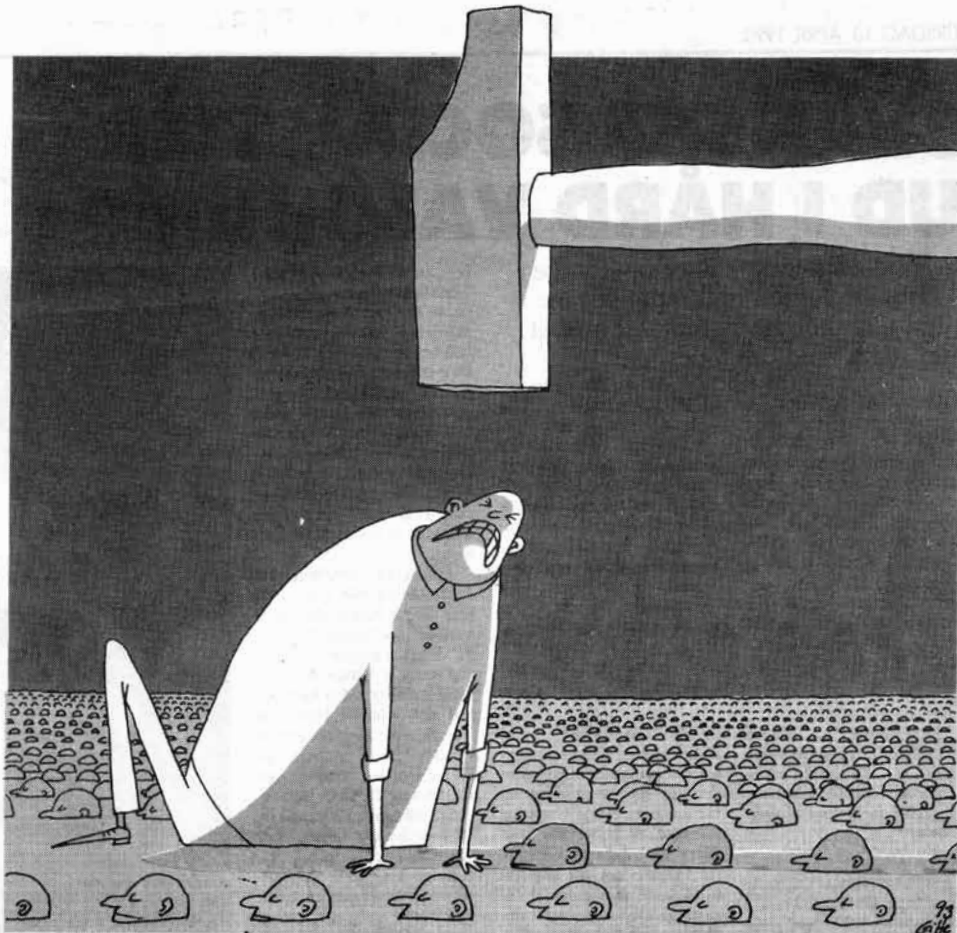

ILLUSTRATION: GITTE SKOV SVENDSEN

Af Benedicte Toftegård

Når man siger »arbejdsløshed«, så svarer de allesammen »uddannelse - politikere, arbejdsgivere, fagbevægelse. Vi, der er ledige, skal trække os selv op ved håret, spytte i næverne og se at komme i gang med kurser, efteruddannelse eller måske helt skifte fagområde.

Dette er en autentisk og aktuel historie, om hvordan disse erklæringer om uddannelse ikke altid stemmer overens med de faktiske forhold. Love og regler samt ikke mindst fortolkning af disse kan blive en bremse for den, som tager springet og forsøger at gøre noget ved sin egen situation.

Det er spændende, men også svært at være hankønsvæsen og i en alder, hvor man kunne være far til sine medstuderende

En langtidslidig - vi kan jo kalde ham Kurt - har arbejdet som ufaglært inden for samme branche i 20 år. I midten af 80'erne ryger han ud fra sin arbejdsplads og fortsætter med kortvarige afløserjobs, der efterhånden tynder ud. Han begynder at se sig om inden for andre fagområder, søger job som gårdmand, lader sig skrive op til at banke rust på B&W. Men det fører ikke noget med sig. Hans ryg er heller ikke, hvad den har været. Kurt er ikke helt ung mere, i midten af 40'erne, da han kommer i sit første jobtilbud. Han er ikke gammel nok til at være sikret jobtilbud frem til efterlønnen, og han føler sig langtfra færdig med sit aktive liv. Derfor tager han en stor beslutning.

Han vil tage en uddannelse, han vil gøre brug af sin menneskelige erfaring på sol- og skyggesider, og han vil have sig et fag, hvor der er gode beskæftigelsesmuligheder. Derfor søger han ind på socialpædagogisk seminarium på kvote 2-ordningen og bliver optaget til august 1991.

Nu begynder en ny tid med mange udfordringer. Det er spændende, men også svært at være hankønsvæsen og i en alder, hvor man kunne være far til sine medstuderende. Det er især svært med de store mængder af læsestof, når man har syv års skolegang bag sig i en fjern fortid og små støjende børn hjemme i lejligheden. Men det går. Og det går endnu bedre, da han oplever at kunne klare praktikophold med endog meget svære klienter.

Nu er det sådan, at Kurt afslutter sit første jobtilbud i november 1990. Efter reglerne kan han modtage uddannelsesydelse i to år efter, og det varer frem til 7. november 1992 - dvs. de første 1½ år af den 5-årige uddannelse til socialpædagog. Det har han hele tiden vidst, men han ved også fra andre ligesindede, at man kan søge en paragraf 43 i Bistandsloven. Den omhandler dem, som »af psykiske, fysiske eller sociale grunde har erhvervet sig ret til økonomisk støtte til en uddannelse, således at de efter endt uddannelse vil være i stand til at forsørge sig selv og deres familie, og dermed ikke længere ligge det sociale system »til byrde«.

Da Kurt nu er 47 år, har to børn på 2 og 6 år, lever sammen med en kvinde, der også er langtidslidig og derudover har et bidragspligtigt barn, har en dårlig ryg og en lægeerklæring om, at han frarådes arbejde med opløsningsmidler, synes han at det er en selvfølge, at han hører ind her.

En SU (Statens Uddannelsstøtte) på 3.100 om måneden før skat og

fradrag af gammel skat kan ikke tilnærmelsesvis få familiens økonomi til at hænge sammen.

Kurt søger og betragter det som en fornæssag. Paragraf 43 giver et beløb, der svarer til understøttelsen, han mangler kun 1½ år og så skulle han sagtens kunne få sig et fast job.

Kurt har det skidt ved tanken om bistandshjælp. Så han gemmer regningerne ned på bunden af skuffen og vælger at satse

Men Kurt får afslag. I december 92 meddeles det, at han skønnes at kunne påtage sig andet ufaglært arbejde og derfor ikke behøver nogen ny uddannelse.

Kurt tager kontakt til socialrådgiveren i sin gamle fagforening, der hjælper med at skaffe yderligere dokumentation. Blandt andet en erklæring fra arbejdsmedicinsk klinik om at ryggen nu er så dårlig, at fysisk arbejde må frarådes.

Socialrådgiveren anmoder kommunen om at genoptage sagen. Imens får Kurt ingen penge. Han spørger sin sagsbehandler i kommunen om et lån, da økonomien i forvejen kun lige hænger sammen. Det er jul, og at han, hvis han får afslag og må opgve uddannelsen, jo alligevel skal overføres til bistandshjælp.

Nu har han opbrugt sin dagpenge. Kurt kan ikke låne. Sagsbehandleren henviser til en bank, som naturligvis ikke vil låne ud, da Kurt ikke kan skaffe dokumentation for, at hans økonomi hænger sammen.

Kurt har det skidt ved tanken om bistandshjælp. Så han gemmer regningerne ned på bunden af skuffen og vælger at satse.

I januar ringer Kurt til sagsbehandleren og rykker for sagen. Den første gang kan hun ikke finde den, den anden gang har hun glemt at lede efter den, men tredje gang kommer svaret: »Man kan ikke se noget nyt i sagen.«

Kurt kan ikke forstå det. Han anker sagen og søger samtidig SU, da en ankesag i København let kan tage seks måneder. En opringning til ankestyrelsen opklarer, at kommunen ikke har videregivet erklæringen fra arbejdsmedicinsk klinik.

På hjemmefronten strammer det nu sammen. Regningerne hober sig op. Kurt er ved at miste modet.

Det værste er uvisheden og fornærmelsen af, at myndighederne ikke læser papirerne ordentligt. Og at de ikke giver nogen råd. Findes der andre muligheder, hvad har Kurt og hans familie krav på, og hvor kan man gå hen og få ordentlig vejledning?

Inde i ankestyrelsen er de flinke og behandler sagen som hastesag. I midten af marts 93 kommer svaret. Afslag. Selvom man har dårlig ryg kan man i teorien godt finde et ufaglært job. For, som den venlige fuldmægtig påpeger, så tager lovene ikke hensyn til, om der nu tilfældigvis er 300.000 ledige.

Eller at de ufaglærte job af sådan karat ofte er omlagt til jobtilbud under kommunen, hvor ingen må fastansættes.

Kurt får altså afslag på at kunne uddanne sig ud af sin ledighed med den begrundelse, at han kan gå ud og finde sig et job!

Sådan fortolkes loven, men er det virkelig politikernes mening?

Lad nu være med at tale om besparelser. Det er en kæmpeudgift for samfundet, at Kurt må stoppe sin uddannelse og i stedet for overførselsindkomst i 1½ år, sandsynligvis skal have det i 13 år. En ufaglært mand, der nærmer sig de 50 år og har dårlig ryg har minimale chancer for et job.

Hvis politikere og andre fortsat vil prædike til de ledige om uddannelse uden at få ild i munden, så må de lave nogle regler, som hænger sammen. Det er muligt, at man ikke juridisk kan lave love, som skeler til konjunkturer og arbejdsløshed. Men politikere kan vel give signal om, hvordan de ønsker lovene fortolket i den nuværende situation.

Hvad angår paragraf 43, er der sket en betydelig stramning de sidste par år. Paradoksalt nok af sparehensyn må man formode.

Den nye regering burde forlænge retten til uddannelsesydelse til 3 år og lade det gælde fra den dag, man starter uddannelsen, i stedet for den dag, man tilfældigvis slutter sit jobtilbud.

I dag er systemet så usmidigt, at man f.eks. i København først kan komme i betragtning til et jobtilbud, senest 3 måneder før man falder for 26 ugers-reglen og derfor får svære og svære ved at time det sammen med en uddannelsesstart.

Selvom man har dårlig ryg, kan man i teorien godt finde et ufaglært job

En her-og-nu-løsning kunne være at give ledige ret til uddannelsesordlov. 80 pct. af dagpengene er godt nok en uanstændighed for langtidslidige, som ikke har haft mulighed for opsparing eller den vedligeholdelse af inventar som en normal økonomi budgetterer med, men det er dog bedre end SU.

Uddannelse er dyrt. Ja, men som vores nye socialminister Karen Jespersen så rigtigt har sagt, så kan en t'er givet ud i dag, spare en 100 kr.-seddel i morgen.

I Kurts sag valgte man altså at spare den t'er.